

SUOMEN YLIOPISTOKIRJASTOJEN NEUVOSTON TOIMINTA VUONNA 2008

Yleistä

Rakenteelliseen kehittämiseen vaikuttaminen linjaa neuvoston vuoden 2008 toimintaa. Neuvoston tavoitteena on tasa-arvoisen tieteellisen tiedonsaannin turvaaminen sekä toimiva kirjastoverkosto ja verkostoyhteistyö osana rakenteellisesti uudistuvaa yliopistolaitosta. Rakenteellisessa kehittämisessä ja muissa yhteyksissä neuvosto yrittää saada läpi yliopistokirjastojen näkökulmasta tärkeitä rahoituksellisia ratkaisuja.

Aktiivista viestintää ja suhteiden vahvistamista poliittisiin päättäjiin, hallintovirkamiehiin ja sidosryhmiin jatketaan. Lisäksi vuoden aikana asetetaan tavoitteet neuvoston näkyvyydelle eri päätöksentekokelemissä. Toimintamallia kehitetään siten, että yhä useampi jäsenistä voi toimia neuvoston valtuuttamana edustajana. Kirjastojen välisiä tiimejä ja verkostoja kartoitetaan ja luodaan. Selvitetään mahdollisuuksia käynnistää yliopistokirjastojen tietojärjestelmäinfrastruktuuria ja informaatioarkkitehtuuria sekä sisällönkuvailua kehittävät asiantuntijaryhmät.

Päätetään laatu ja vaikuttavuus –hanke. Muista jo käynnistyneistä hankkeista keväällä saadaan valmiiksi yliopistokirjastojen tutkimustarpeiden kartoitus. Osallistutaan aktiivisesti opetusministeriön vuoden 2008 aikana käynnistämään rakenteellisen kehittämisen hankkeeseen ja tuodaan esiin yliopistokirjastojen kannalta tärkeitä näkökulmia. Kokemuksia neuvoston osaamiskartan soveltamisesta vaihdetaan. Kartan päivitystarve selvitetään. Muita vuodelle 2008 suunniteltuja toimenpiteitä ovat sääntöjen ja toimintamallien tarkastaminen. Vuoden loppupuolella aloitetaan valmistelut neuvoston kansainvälisen näkyvyyden ja yliopistokirjastojen kansainvälistymisen tukemiseksi.

Kansalliskirjaston ja kirjastosektoreiden kanssa mietitään yhdessä asiakaskyselyn ja arviointimittariston kehittämistä sekä kirjastojen yhteisten palvelujen tuottamismalleja. Vuonna 2008 kirjastosektoreiden yhteistyö tiivistyy entisestään: tavoitteena on yhteinen kirjastojen tulevaisuusohjelma.

Perustoiminta

Vuotta 2008 leimaa voimakkaasti yliopistojen rakenteellinen kehittäminen. Neuvoston kannalta on keskeistä välittää yliopistokirjastojen näkemyksiä yliopistolainsäädännön kehittämisestä, yliopistokirjastojen asemasta rakenteellisessa kehittämisessä sekä yliopistokirjastojen rahoituksesta.

FOKUKSESSA 2008

► YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAMINEN

- vaikuttaminen yliopistokirjastojen asemaan rakenteellisessa kehittämisessä
- vaikuttaminen yliopistokirjastojen ja niille tärkeiden asioiden rahoituksen reunaehtoihin
- neuvoston näkyvyyden lisääminen

► OSALLISTUMINEN MUI- DEN HANKKEISIIN

- opetusministeriön rakenteellisen kehittämisen hanke

► NEUVOSTON OMAT HANKKEET JA VERKOSTO- YHTEISTYÖ

- yliopistokirjastojen tutkimustarpeet -hanke
- sisällönkuvailun kehittämisen asiantuntijaryhmä
- tietojärjestelmäinfrastruktuurin ja informaatioarkkitehtuurin kehittämisen asiantuntijaryhmä
- informaatiolukutaidon kehittäminen
- kokemusten vaihto osaamisen kehittämisestä

Vaikuttaminen yliopistokirjastojen asemaan rakenteellisessa kehittämisessä

Yliopistojen rakenteellisen kehittämisen suunnitelmat etenevät nopeasti ja niiden vaikutusta yksittäisten yliopistokirjastojen asemaan ja yliopistokirjastojen väliseen yhteistyöhön on vaikea ennakoita. Neuvoston näkökulmasta on tärkeää, että sitovia päätöksiä ei tehdä, ennen kuin organisaatio- ja säädösmuutosten mahdolliset vaikutukset ovat tiedossa.

Vaikuttamisen kohteet

Opetuksen ja tutkimuksen tietohuollon tasapuolisen saatavuuden turvaamiseksi, neuvosto pitää tärkeänä yliopistojen verkostoyhteistyönä luomien yhteisten palvelujen ja toimintojen säilyttämistä rakenteita muutettaessa sekä yliopistokirjastojen toimimista jatkossakin selkeästi opetusta ja tutkimusta tukevinä sekä avoimesti kansalaisia palvelevina laitoksina.

Vuonna 2008 keskeisiä asioita, joihin yliopistokirjastot ja neuvosto aikovat vaikuttaa, ovat

- yliopistojen rakenteellinen kehittäminen ja kirjastojen asema siinä
- yliopistolain valmistelu ja sen vaikutus kirjastojen asemaan
- yliopistojen ja siten yliopistokirjastojen rahoitus
- yliopistokirjastojen keskistettyjen – erityisesti Kansalliskirjaston ja Varastokirjaston - palveluiden organisoituminen uuden yliopistolain aikana
- yliopistokirjastojen kolmannen tehtävän, julkisen kirjastotoiminnan jatkuvuus ja resursointi
- yliopisto- ja ammattikorkeakoulukirjastojen yhteistyö.

Keinot

Yliopistokirjastot ovat tiiviisti kehysorganisaationsa tutkimus- ja oppimisprosesseihin toimintaansa sopeuttavia palveluja ja siten riippuvaisia yliopistotason ratkaisuista. Neuvosto voi muotoilla näkemyksensä täsmällisesti vasta sitten, kun sillä on tiedossa yliopistojen organisoitumisen yksityiskohtia. Yliopistojen ja kirjastojen rakenteelliseen kehittämiseen neuvosto voi vaikuttaa lausunon, selvityksin ja osallistumalla julkiseen keskusteluun. Jos opetusministeriö käynnistää rakenteellisen kehittämisen hankkeen, jota yliopistokirjastot ovat yhteisesti esittäneet, neuvostolle tarjoutuu mahdollisuus vaikuttaa sen kannalta tärkeiden asioiden esille ottamiseen jo selvitysvaiheessa.

Menettelytavat

Neuvoston kevään kokouksessa täsmennetään yliopistokirjastojen tahtotilaa sekä keskustellaan siitä, halutaanko neuvoston tasolla tukea myös joitakin yleisesti tärkeäksi katsottavia yksittäisten yliopistokirjastojen näkemyksiä yliopistojensa sekä kirjastojensa rakenteellisesta kehittämisestä. Rakenteellisen kehittäminen etenee vauhdilla, joten neuvostonkin on mahdollisesti mietittävä, minkälaisin toimintamallein se voi tarvittaessa reagoida ja ilmaista mielipiteensä nykyistä nopeammin.

Yliopistokirjastojen rahoituksen vaikuttamiskehys

Vuonna 2007 toteutetun rahoitus selvityksen pohjalta ilmeni yliopistokirjastojen rahoituksessa ja tilastoinnissa sekä toimintakäytännöissä puutteita ja epäyhtenäisyyttä. Tilastointiin ja käytäntöihin yritetään vuonna 2008 vaikuttaa tekemällä esityksiä ja osana lausuntoja. Rahoituksellisiin perusratkaisuihin mahdollisesti voidaan vaikuttaa myös rakenteelliseen kehittämiseen liittyvän keskustelun sekä hankkeen välityksellä.

Vaikuttaminen kirjastotoiminnan tavoitteiden ja rahoituksen yhtenäiseen tarkasteluun

Vuoden aikana yritetään vaikuttaa siihen, että opetusministeriön ja korkeakoulujen välisissä tulosneuvotteluissa saataisiin tarkasteluun myös kirjastotoiminnan tavoitteet ja rahoitus. Asiasta tehdään esitys opetusministeriölle. Jos yliopistolain muutoksen myötä opetusministeriön merkitys vähenee, tavoitteiden ja rahoituksen kansallista tarkastelua esitetään Suomen yliopistojen rehtorien neuvostolle. Pyritään siihen, että opetusministeriön ja yliopistojen välillä sovitaan kansallisesti ja kansainvälisesti seurattavista yliopistokirjastoja koskevista tunnusluvuista ja rahoitustiedoista sekä siitä, miten tulosneuvotteluissa otetaan huomioon sellaiset yliopistojen toiminnan muutokset, jotka koskevat merkittävästi yliopistokirjastoja. Esitystä tehtäessä mietitään myös minkälaisin käytännön ja menettelytavoin voitaisiin vaikuttaa siihen, että tulosneuvotteluissa otettaisiin huomioon synergiaetuja tuottava verkostomainen toiminta ja siihen sidottu rahoitus (kirjastojärjestelmät, aineistokonsortiot). Työvaliokunta miettii ja päättää, miten asia valmistellaan.

Ehdotukset rahoituskäytännöiksi uusissa yhteistyömuodoissa

Arvioidaan ja selvitetään proaktiivisesti, minkälaisia rahoituksen neuvottelukäytäntöjä yliopistokirjastot tarvitsevat uudenaikaisissa ”yhteistyö- ja liittokirjastoissa”, jos opetusministeriön lopullisesti rahoittama rakenteellisen kehittämisen hanke ei ota kantaa tähän kysymykseen. Neuvosto nimeää tarvittaessa ryhmän tehtävää varten.

Yliopistokirjastojen yhteistoiminta edellyttää yliopistokentän profiloituessa ja sirpaloituessa sekä mahdollisesti jopa keskinäisesti kilpaillen yksittäisistä yliopistokirjastoista riippumatonta rahoitusta. Neuvosto selvittää opetusministeriöstä mahdollisuudet jatkossakin saada hankerahoitusta. Neuvoston yhteisen toiminnan organisoimisen ja rahoittamisen vaihtoehtoja mietitään vuoden aikana.

Neuvosto tuo eri yhteyksissä esiin, että yliopistokirjastojen palvelujen tarjonnan näkökulmasta on välttämätöntä, että niiden perusrahoituksessa turvataan palvelujen kehittäminen rakenteellisia muutoksia vastaavaksi sekä resursoidaan kustannusten kasvusta ja kirjastojen uusista toiminnoista (esimerkiksi julkaisuarkistot) aiheutuvat lisärahoitustarpeet.

Neuvosto seuraa tilannetta ja yrittää kannanotoillaan vaikuttaa siihen, että kirjastot saisivat osuuden täydentävästä tutkimusrahoituksesta. Pyritään vaikuttamaan siihen, että avoimen tieteellisen julkaisutoiminnan edellyttämä rahoitus turvattaisiin osana tutkimusprojektin kustannuksia suunnitteluvaiheesta lähtien. Jatketaan edellisen vuoden tapaan esitystä tutkimuksen perustietoaineistojen rahoittamisesta valtion rahoituksella.

Rahoitusta koskevan tilastoinnin kehittäminen

Tieteellisten kirjastojen yhteistilastossa on tarvetta rakenteellisiin ja laskentaan liittyviin muutoksiin sekä tunnuslukujen kehittämiseen. Tilastointia koskevat muutosesitykset valmistellaan ja käsitellään KITT-ohjausryhmässä, jonka esitykseen yliopistokirjastojen neuvosto ottaa kantaa. Jos muutokset edellyttävät rahoitusta, niitä joudutaan arvioimaan suhteessa muihin kehitystarpeisiin. Tarvittaessa neuvosto laatii KITT-ohjausryhmän toiminnan lisäksi yliopistokirjastoille suosituksen tärkeistä rahoitukseen liittyvistä käytännöistä.

Neuvoston näkyvyyden lisääminen

Vuonna 2008 painopisteinä ovat erityisesti neuvoston näkemykset korkeakoulujen rakenteellisesta kehittämisestä ja sen merkityksestä yliopistokirjastoille sekä yliopistokirjastojen rahoitus.

Sidosryhmäyhteistyön kehittäminen näkyvyyden lisäämiseksi

Yliopistokirjastojen neuvoston viestinnässä korostuu edelleen vuonna 2008 suhteiden vahvistaminen poliittisiin päättäjiin, hallintovirkamiehiin ja sidosryhmiin sekä profiloituminen merkittävänä kirjastotoiminnan asiantuntijana ja tieteellisten kirjastopalvelujen uudistajana. Keinoina käytetään henkilökohtaisia keskusteluja päättäjien kanssa, aktiivista tiedottamista strategisesti keskeisistä asioista sekä tilannekohtaista markkinointia ja mainontaa. Opetusministeriön edustajia informoidaan neuvoston toiminnasta säännöllisesti henkilökohtaisesti ja sähköpostin välityksellä. Lisäksi tutkaillaan vuonna 2008 yhteisiä kiinnostuksen kohteita sekä yhteistyön tiivistämistarpeita yliopistojen rehtorien neuvoston sekä amkit-konsortion suuntaan. Yhteyksien pitämistä poliitikkoihin ja mediaan keskitetysti ja alueellisesti jatketaan. Jäsenet luovat paikallisia ja alueellisia yhteistyön malleja.

Edustuksen laajentaminen

Tavoitteena on edelleen saada neuvoston jäsenistö ja yliopistokirjastojen henkilöstö sopivissa tilanteissa tiedottamaan myös neuvoston toiminnasta ja yliopistokirjastoille yhteisesti tärkeitä asioista esimerkiksi alueellisesti ja yliopistoissaan. Laajaa verkostovaikuttamisen toimintatapaa vahvistetaan listaamalla tärkeät organisaatiot ja ryhmät sekä valtuuttamalla neuvoston päätöksellä jäsenet edustamaan luottamustehtävissään myös neuvostoa. Keskustellaan tiedotuksen yleisen toimintamallin toimivuudesta ja kehittämisestä tai tarpeesta määritellä uusia toimintamalleja.

Kansainvälisen näkyvyyden ja yhteistyön valmistelu

Valmistelut vuoden 2009 kansainvälisen näkyvyyden lisäämiseksi aloitetaan laatimalla aineistopaketti, joka voidaan kääntää englannin ja ruotsin kielelle. Vuoden aikana laaditaan neuvoston toiminnasta tiivis yleisesite, joka on tulostettavissa neuvoston sivuilta ja kopioitavissa erilaisiin käyttötarkoituksiin. Lisäksi tuotetaan yliopistokirjastojen ja neuvoston toiminnasta asiantuntijaesite, jonka materiaalia voidaan hyödyntää eri kokoonpanoissa verkkosivustoina sekä esite- ja luentoaineistona. Aineistopaketti koostuu tiiviistä kokonaiskatsauksesta yliopistokirjastojen ja neuvoston toimintaan, jossa mahdollisuuksien mukaan tuodaan esiin myös yksittäisten henkilöiden näkemyksiä ja yksittäisiä yliopistokirjastoja esimerkkinä suomalaisesta ajattelutavasta ja kehitystoiminnasta. Asiantuntijaesitteen laadinnassa pyritään vakaaseen asiasisältöön, jota voidaan päivittää tai uusia harvakseltaan (esimerkiksi noin kerran vuodessa). Esitteitä täydentämään laaditaan ajankohtaisia artikkeleita sekä mahdollisesti myös haastatteluja yliopistokirjastojen jäsenistön näkemyksistä. Yhteistyömahdollisuudet eri tahojen kanssa aineiston tuottamisessa selvitetään.

Tunnustellaan halukkuutta kansainvälisen yliopistokirjastojohtajien postituslistan perustamiseen sekä muuhun kansainväliseen yhteistyöhön.

Yhteisten toimintatapojen kehittäminen

Säännöt ja jäsenyydet

Neuvoston sääntöjä uudistettiin vuonna 2007 lisäämällä niihin puheenjohtajan tehtävät. Puheenjohtajan valtuuksia täsmennetään vuonna 2008 muun muassa sopimusten allekirjoittamiskäytäntöjen osalta. Varastokirjastokirjasto on esittänyt, että sen osuus yhteisistä maksuista olisi asian tuntijäsenyyden perusteella pienempi kuin varsinaisilla jäsenillä. Myös sponsorijäsenten ottamista on esitetty. Selkiytetään jäsenten vastuut, rooli ja maksuosuuksien määräytymisen perusteet sekä keskustellaan siitä, miten verkostoyhteistyötä jatkossa kehitetään.

Palvelujen ja tietoarkkitehtuurin määrittely

Tarkastellaan yliopistokirjastoille tärkeitä palveluja ja sitä, mikä on kunkin palvelutuottajan rooli niiden toteuttamisessa. Työvaliokunta miettii miten asia organisoidaan.

Parhaiden käytänteiden levittäminen ja osaamiskartan päivitystarpeen selvittäminen

Yliopistokirjastojen osaamistarvekartoitus –hankkeessa luotua osaamisen kehittämisen mallia sovelletaan yliopistokirjastoissa kunkin kirjaston tarpeiden mukaan. Mallista vaihdetaan kokemuksia Tampereen yliopistossa helmikuussa järjestettävässä seminaaritapaamisessa. Kartan päivitystarve tarkistetaan vuoden 2008 aikana. Osaamiskartan muokkaamiseen liittyvät mahdolliset tekijänoikeusrajoitteet selvitetään vuoden aikana EducaInstituutin kanssa, joka toimii hankkeessa konsulttina ja joka on tuottanut osan aineistoista.

Hankkeet

Neuvoston hanketoimintaa kehitettiin jo vuonna 2007 sopimalla siitä, että neuvoston hankkeissa otetaan käyttöön hankelomake, jossa määritellään hankenimet suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi sekä perusvastuut, tavoitteet ja muut hankkeen toiminnan kannalta keskeiset asiat. Hankkeessa tuotettujen aineistojen myöhemmän jatkokäytön helpottamiseksi tuotetaan neuvoston hankkeille sopimusmalli, jonka perusteella jokainen hanke toimintansa alussa pyytää hankkeeseen osallistuvilta aineistojen käyttöoikeudet neuvostolle ja jäsenkirjastoille. Selvitetään mahdollisuuksia asettaa hankkeiden perustavoitteeksi laatia toiminnastaan tiivistelmä ja/tai artikkeli myös suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Lisäksi hankkeiden kokoonpanon periaatteista sovitaan. Vuonna 2007 tuli ehdotuksia siitä, että kaikkiin hankkeisiin nimettäisiin ohjausryhmä, jossa on myös yliopistokirjastojen ulkopuolisia henkilöitä. Lisäksi oli esillä ajatus, että hankeryhmät koostuisivat pääsääntöisesti asiantuntijoista ja ulkopuolisista. Kirjastonjohtajia niissä olisi ensisijaisesti veto vastuussa.

Laatu ja vaikuttavuus

Hanke päätetään järjestämällä maaliskuussa prosessikuvausseminaari. Kuvaukset ydinprosesseista viedään neuvoston verkkosivustolle.

Yliopistokirjastojen tutkimustarpeet

Tampereen yliopiston informaatiotutkimuksen laitoksen johdolla tuotettavassa selvityksessä karotetaan keskeisimpiä tutkimustarpeita, joita liittyy yliopistokirjastojen palvelujen kehittämiseen osana muuttuvaa informaatioympäristöä sekä tutkimus- ja innovaatiojärjestelmää. Tutkimustar-

peiden kartoituksen perusteella laaditaan alustava suunnitelma tutkimusohjelmaksi, jossa määritellään ja perustellaan tutkimuksen fokusalueet. Opetusministeriön toiveesta syksyn 2007 aikana käynnistyneessä selvitystyössä tarkastellaan myös korkeakoululaitoksen rakenteellisen kehittämisen vaikutuksia opetuksen ja tutkimuksen infrastruktuurien kehittämiseen. Opetusministeriö tukee selvitystyötä 20 000 euron avustuksella.

Selvitys on vaiheistettu seuraavasti:

1. Yliopistokirjastojen toimintaympäristön muutostrendien kartoitus (syksyllä 2007)
 - arvio ja yhteenveto tieteellisten kirjastojen toimintaympäristön ja tiedeyhteisön muutostrendeistä.
2. Rakenteiden ja toiminnan kehittämiseen liittyvien tutkimustarpeiden selvittäminen (vuodenvaihteessa 2007-2008)
 - selvitys yliopistokirjastojen keskeisimmistä kehittämishaasteista sekä näihin liittyvistä tutkimustarpeista.
3. Tutkimusohjelman määrittely (alkuvuodesta 2008)
 - suunnitelma tutkimusohjelmaksi, joka sisältää perustellut valinnat tutkimuksen fokusalueiksi.

Lopullisen raportin laajuus on arviolta 50 sivua. Se on yhteenveto edellä mainitun kolmen vaiheen selvitystyöstä. Ensimmäisen vaiheen raportti valmistui joulukuussa. Vuonna 2008 selvityksen tekijä tuottaa seuraavien vaiheiden aineistot. Suomen yliopistokirjastojen neuvoston koko jäsenistö osallistuu hankkeeseen vastaamalla siihen liittyviin kyselyihin ja kommentoimalla raporttia. Raporttien laatimisessa pyritään hankkimaan näkemyksiä laajasti siten, että saadaan myös muitakin kuin informaatiotutkijoita kiinnostavia aiheita, yliopistokirjastojen johtajien välityksellä muun muassa kirjastojen johtokuntien edustajien näkemykset. Neuvosto käsittelee loppuraportin ja/tai raporttisarjan kokouksessaan. Raportista laaditaan mahdollisesti tiedote yleiseen mediajakeluun sekä yleinen ja tutkijakunnalle suunnattu artikkeli.

Asiantuntijaryhmät

Virallistetaan neuvoston toiminnan kannalta tärkeiden verkostojen asema kansallisen tason yhteistoimintaryhminä ja perustetaan tarvittaessa uusia verkostoja. Nimetään vastuuhenkilöt ja edellytetään vastuuhenkilöiltä, että he organisoivat verkkosivun, jossa kerrotaan verkoston toiminta-ajatus sekä henkilöt, jotka verkostossa toimivat. Varsinaisesta toiminnasta tiimit ja verkostot kertovat verkossa omien tarpeittensa, halukkuutensa ja mahdollisuuksiensa mukaan. Neuvoston sivuilla esitellään asiantuntijaverkostot ryhmän nimen ja tavoitteen sekä keskeisten tulosten tasolla. Neuvoston sivulta laitetaan linkitys toimintaa koordinoivan verkoston esittelysivulle. Asiantuntijaryhmien perustamiseksi luodaan esittely- ja päätöksentekomenettely, jonka pohjana on neuvoston hankelomake.

Sisällönkuvailun kehittämisverkosto

Verkoston perustaminen liittyy yliopistokirjastojen strategiseen tavoitteeseen neuvoston roolista tutkimustiedon saavutettavuuden ja käytettävyyden tulevaisuuden luojana. Asiantuntijaverkostossa seurataan sisällönkuvailun tarjoamien mahdollisuuksien kehittymistä sekä niiden soveltamista kirjastojen toimintoihin. Verkosto toimii yhteisenä foorumina, jossa jaetaan kokemuksia, käsitellään yhteisiä pelisääntöjä ja rakenteita sekä tehdään ehdotuksia sisällönkuvailun kehittämiseksi yliopistokirjastojen tarpeita paremmin vastaavaksi. Ryhmä tuottaa tarvittaessa tietoa neuvoston lausuntojen ja kannanottojen pohjaksi. Se voi myös tehdä hanke-ehdotuksia kehittämisehdotuksensa pilotointia tai toteuttamista varten.

Tietojärjestelmäinfrastruktuurin ja informaatioarkkitehtuurin kehittämisverkosto

Nopea kehitys edellyttää kirjastoilta jatkuvaa tieto- ja viestintäjärjestelmien kehityksen seuraamista sekä niiden tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntämistä aineistojen ja palvelujen esille saattamisessa sekä tutkimustiedon saavutettavuuden ja käytettävyyden kehittämisessä. Asiantuntijaverkostossa seurataan tietojärjestelmien tarjoamien mahdollisuuksien kehittymistä, tarkastellaan kirjastojen toimintaprosesseja sekä tuotetaan järjestelmiin ja prosesseihin liittyviä kehittämisohjelmia. Yhtenä lähtökohtamateriaalina ryhmän työskentelylle on vuoden alussa toteutettava tieto- ja viestintäympäristön nykytila-analyysi. Verkosto tarkastelee yliopistokirjastojen tietojärjestelmiä ja tietoarkkitehtuuria kokonaisuutena ja ottaa tarvittaessa kantaa kansallisiin kehittämissuunnitelmiin ja toimenpiteisiin joko neuvoston pyynnöstä tai oma-aloitteisesti. Se voi myös tuottaa hankeohjelmia kehittämisohjelmistensa pilotointia tai toteuttamista varten.

Informaatiolukutaidon yhdyshenkilöverkosto ja kysymyspankki

Yliopistokirjastot ovat osa opetuksen ja tutkimuksen pedagogista infrastruktuuria, jossa opintosuunnitelmatasolla on vahvistettu yleinen opintosuunnitelmasuositus sekä luotu kehittäjäverkosto ja yhteinen kysymyspankki. Informaatiolukutaitoon (IL) liittyvää osaamista jaetaan vuonna 2008 verkostoyhteistyönä siten, että yhdyshenkilötoimintaa koordinoi ja verkkosivuja ylläpitää Helsingin yliopiston käyttäytymistieteellisen tiedekunnan kirjasto. Kysymyspankista vastaavat Vaasan tiedekirjasto Tritonia ja Suomen virtuaaliyliopisto. Vuoden 2008 aikana IL-verkosto laajentaa yhteistyötään oman verkoston ulkopuolelle Suomen tieteellisen kirjastoseuran opintopalvelut –ryhmän kautta sekä etsimällä sopivia kansainvälisiä yhdyshenkilöitä. Yhdyshenkilöt nimetään neuvostossa virallisesti verkoston kansainväliseksi edustajiksi ja heille asetetaan nimityspäätöksessä tiedotusvelvoite. Neuvosto miettii vuoden 2008 aikana informaatiolukutaidon kehittämisverkoston jatkuvuutta, koska nykyiset päätökset toiminnan ylläpitämisestä on tehty määräaikaisiksi. Helsingin yliopisto on sopinut koordinoinnin kustannusten kattamisesta vuoden 2008 loppuun. Kysymyspankkitoiminnasta on tehty sopimus vuoden 2009 loppuun.

Kirjastojen tehtäviä ja roolia pedagogisessa infrastruktuurissa integroidaan osaksi muuta pedagogista kehittämistyötä. Aikanaan erikoistarpeisiin perustettu tiedonhankinnan lista lopetetaan, koska postituslistalla ei ole ollut liikennettä. Postituslistan jäsenille ja yhdyshenkilöille tiedotetaan siitä, että he voisivat liittyä osaksi kansallisia peda- ja it-pedakehittämisverkostoja¹. Informaatiolukutaidon kansallisen tason kehittämisestä ja toimijoista laaditaan tiedote, kun perusratkaisut on tehty.

Paikallisesti kirjastot huolehtivat henkilöstönsä pedagogisesta kehittämisestä ja ottavat huomioon henkilörakenteessa keskeisen roolinsa opetustehtävässä.

¹ Peda-forum on kaikille avoin yliopisto-opetuksen ja oppimisen kehittämisen verkosto, jonka tavoitteena on asiantuntijuuden tukeminen tietojen ja kokemusten yhteisen jakamisen kautta. It-peda taas keskittyy tukemaan ja edistämään nimenomaan tieto- ja viestintäteknikan opetuskäytön ja siihen liittyvien tukipalveluiden kehittämistä.

Osallistuminen muiden hankkeisiin, konsortioyhteistyöhön sekä yleiseen kehittämiseen

Opetusministeriön rakenteellisen kehittämisen hanke

Opetusministeriö käynnistää vuoden 2008 aikana rakenteellisen kehittämisen toimenpideohjelman pohjalta rakenteellisen kehittämisen hankkeen, joka tarjoaa yliopistokirjastoille merkittävän vaikuttamiskanavan. Selvitystyönä käynnistettävä hanke liittyy julkisen tutkimusjärjestelmän rakenteiden ja korkeakouluverkon kehittämiseen sekä tuottavuusohjelmaan. Mahdollisesti siinä tulee esiin myös tietohallinnon kehittämisen kannalta tärkeitä ratkaisuja. Neuvoston tavoitteita hankkeessa mietitään ja täsmennetään, kun hankesuunnitelma on saatavilla.

Kansalliskirjasto-, kirjastoseura- ja kirjastoverkkoyhteistyö

Kokoukset, lausunnot, toimintaohjelma

Osallistutaan kirjastosektoreiden kokouksiin sekä yhteisen kirjastojen tulevaisuusohjelman laittamiseen. Virallista yhteistyötä Kansalliskirjastoon ylläpidetään antamalla lausuntoja sekä johtokunnan kokousten, kirjastoverkkopalvelujen kehittämiskokousten, digitaalisen kirjaston ohjausjärjestelmän ja konsortioyhteistyön (FinELib, Linnea) kautta. Neuvoston vuoden 2007 syksyllä nimeämä työryhmä (koostuu neuvoston jäsenistä ja FinELibin edustajista) tekee maaliskuun loppuun mennessä esityksen FinELibille vuoden 2009 aineistotuen rahoituksen jakomallin periaatteiden uudistamisesta. Luodaan epäviralliseen tietojen ja kokemusten vaihtoon kirjastosektoreiden ja Kansalliskirjaston kanssa säännöllisiä yhteistyömuotoja.

Yhteisen asiakaskyselyn ja arviointijärjestelmän kehittäminen

Asiakaskyselyn ja arviointijärjestelmän kehittäminen liittyy yliopistokirjastojen päämäärään edistää kirjastojen vaikuttavuutta. Yhteistyössä muiden kirjastosektoreiden ja Kansalliskirjaston kanssa osallistutaan kansallisen arviointijärjestelmän suunnitteluun. Neuvoston tavoitteena on vaikuttaa kyselyn ja arviointijärjestelmän suunnitteluun siten, että yliopistokirjastojen näkökulmat otetaan suunnittelussa huomioon. Kysely toteutetaan ensimmäisen kerran keväällä 2008. Kansalliskirjaston laatima katsaus käsitellään neuvoston kokouksissa ja kyselyn hyödyllisyys yliopistokirjastojen toiminnan ilmentäjänä arvioidaan.

Osallistuminen muuhun kansalliseen kehittämistoimintaan

Avoin tieteellinen julkaisutoiminta ja digitaalisen julkaisutoiminnan prosessi

Suomen yliopistokirjastojen neuvostolla on edustus avointa tieteellistä julkaisutoimintaa Suomessa kehittävässä FinnOA-työryhmässä, ja neuvosto esittää myös omia kannanottoja ja lausuntoja. Yliopistokirjastot tiedottavat työryhmän toiminnasta ja seuraavat julkaisuarkistojen kehittämisessä tehtäviä kansallisia ratkaisuja.

Virtuaaliyliopisto

Neuvosto osallistuu virtuaaliyliopiston toimintaan johto- ja asiantuntijaryhmissä sekä järjestämällä vuonna 2008 virtuaaliyliopistopäiville workshopin. Alustavasti on sovittu, että työpaja järjestetään yhdessä Kansalliskirjaston kanssa. Teemaksi on hahmottunut kirjasto 2.0, jonka sisällä on suunniteltu esiteltäväksi Nellin käyttöä verkkokurssien lähdemateriaalien etsimisessä, oppimisaihioi-

den siirtoon liittyviä sisällönkuvailun käytäntöjä ja ongelmia, kypsyyskokeiden tenttiakvaariosovellusta sekä julkaisuarkistoja ja metadataimurointia.

Jäsenyydet

Suomen yliopistokirjaston edustukset

Edustukselliset tavoitteet määritellään työvaliokunnan ja neuvoston kokouksissa.